

transitiu, però amb acusatiu de la persona que s'admira (AlcM, § 2), mentre que en català és incomparablement més rar que en cast. i port. de veure-ho construït amb acusatiu de la cosa o la proposició que causa estranyesa, tant que dubto molt que això es pugui considerar genuí en la nostra llengua (l'ex. de Canigó que cita AlcM és llicència poètica forçada pel compte de síl·labes): cal dir *me n'estranyo* i o *m'estranya*, però no *ho estranyo*. *Estranyament* adv.; *estranyament* m. *Estranyesa* [Belv. 1803]. *Estranyedat* [Llull]. *Estranyor*. *Estranyent*.

Estranger [S. XIV], pres del fr. ant. *estrangier*, derivat del fr. ant. *estrange* (avui *étrange* 'estrany'): molt menys corrent i de sabor menys genuí, en la nostra llengua medieval, que *estrany*, emprat en aquest sentit; n'hi ha un parell d'exs. clàssics (*Valter e Griselda*, Ant. Canals, i apareix en un passatge del *Consolat*, part de datació dubtosa); des de fi del S. xv esdevé freqüent; i és clar que avui és mot totalment assimilat; *estrangeria*; *estrangerisme*; *estrangeritzar*; *estrangerització*.

1 Usança no general en romànic, car és estranya a l'italià, el francès i la major part de la llengua d'oc, si bé comuna amb el gallegoportuguès, el castellà i el gascò: bearn. *estrém* «côté, bout», Bigorra ad *aute estrém* «de l'autre côté» (Rohlf, *Le Gc*, § 177). D'ací un femení *estrema* de significat topogràfic: port. *estrema* 'fita, molló' («grenzstein, grenzpfahl», H. Michaëlis), i igual en gallec («un estilo que traspase as *estremas* da nación», Castelaio (*Escolma Dónega*, 85.17); i cosa semblant en gascò, almenys l'antic, on *estrema* volia dir 'comarca, rodalia' («la *Strema* de Castet-Lobon» a l'Alta Bigorra, ja en doc. de 1411), i sovint llatinitzat com *extrema*, veg. Balencie, *Livre Vert de Benac*, 251, i passim, així com a la introducció. Amb això pot relacionar-se el port. i cast. *estremadura*: no solament conservat com a nom de dues grans regions de llurs dominis lingüístics, sinó també, amb el valor de terme pastoral, aplicada a les terres baixes de la transhumància, veg. DCEC II, 468a38-44. Altrament això s'estén fins al Maestrat, on *extremar* significa «passar l'hivern a la Plana els ramats d'ovelles» (Vistabella, AlcM, § 4); amb aquest sentit jo he oït *anar a estremo* a Vilafranca del Maestrat: «l'assagador lo seguixen les raberes quan van a baix, a *estrém*» (1961), ço que podria ser un aragonesisme pastoral, si bé no goso descartar del tot un mossarabisme, puix que abunden tant aquests en aquella terra. — 2 Significat conegut en bastants parlars romànics: oc. ant. *estremar* «enlever, ôter, arracher», *s'estremar* «s'éloigner» (PDPF). Particularment en gascò antic *s'estremar* 'llevar-se (de)': «per se *extremar* de thedi e fatigue», a. 1463, *Cartulari d'Ossau* (p. 325). *Strimar* en toscà del S. XIII 'treure, llevar; desagafar, desaferrar' («abnehmen, ablösen»), en el sonet XII, v. 8, dels *Rimatori Lucchesi del S. XIII* de Parducci (*ASNSL* cxvii, 221). I en gallec dels Ss. XIII i XIV: *estremar* 'separar'. «Jabel *estremou* primeyramente as cabras das ovelas, e os carneyros

dos cordeyros» (*Gral. Estória*, 15.31-2); 'distingir, destriar' en les *Cantigas* d'Alf. X «ssa létera *estremar* adur / poderia ome da sua nenllur», «non podian d'ele a serviz / nen-o rostro qual era *estremar*» (veg. el glossari de Mettmann). Leon. *estremar* «apartar los jatos de la vaca cuando mamanan», «sacar la leche del ballico, separada ya de la manteca» (Fz. González, *Oseja de Sajambre*, 270). I cf. altres significats més diferents, si bé no inconnexos, en el DCEC II, 468b1-18. Cf. també la meua nota relativa al text occità de les *VidesR*, en *LleuresC*, 286, n. 2. 3 «Estremitut, estremerciment, tremor, commotio», Belv. «*estr.*:- temblor, commoció», Lab. 1839. — 4 Així *Somni* IV, *NCl.*, 141.13; i lliçó igual en *Riq.*, 334.18. Forma extraordinària i potser lectura incorrecta, car en el mateix *Somni* apareix repetidament *estrany*; almenys dos cops en el femení *estranya* (I, i III, infra). — 5 A penes n'hi ha testimoni en oc. ant.: Rayn. en cita dos (III, 223, en textos mal assegurats críticament; més genuí allí *estranhier*); en castellà no apareix fins a fi S. xv; el *DBal.* en cita un que sembla del XVI; AlcM dona dos casos d'*estranyer* en textos del S. xv, que potser s'han d'interpretar amb *y=ğ*. Pot tenir relació amb el caràcter, tarda i sobrevingut, el fet que els mallorquins sense lletres ho pronuncïen deturpadament *esteranjer* (*BDLC* II, 283).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
exterior, *estirs*, *exterioritzar*, *exteriorització*, *exterioritat*, *extern*, *estern*, *externat*, *extrem*, en *extrem*, *queixal* *extremar*, *extremitat*, *extremal*, *extremalada*, *extremar*, *extremat*, *extremadament*, *extremament*, *extremall*, *estrimall*, *extremer*, *extremera*, *extremerar*, *extremista*, *extremisme*, *extremitud*, *extremós*, *extremositat*, *extremunció*, *extremunciador*, *extrinsec*, *estrós*, *ecto-*, *ectoderma*, *ectoparàsit*, *ectozou*, *extra-*, *extrajudicial*, *extralegal*, *extraplà*, *extraordinari*, *extravasat-se*, *estrany*, *mot* *estrany*, *vers* *estrany*, *estranyar*, *estranyar-se*, *estranyat*, *estranyament*, adv., *estranyament* m., *estranyesa*, *estranyedat*, *estranyor*, *estranyent*, *estranger*, *estrangeria*, *estrangerisme*, *estrangeritzar*, *estrangerització*.

Extracció, *extractar*, *extracte*, *extractiu*, *extractor*, V. *treure* *Extradició*, V. *trair* *Extradós*, V. *dors* *Extrajudicial*, *extralegal*, V. *extra-* *Extralimitació*, *extralimitar-se*, V. *límit* *Extramota*, V. *mota* *Extramurs*, V. *extra* *Extraordinari*, V. *ordre* *Extraplà*, V. *extra* *Extraterritorial*, *extraterritorialitat*, V. *terra* *Extraure*, V. *treure* *Extravagància*, *extravagant*, *extravagar*, V. *vague* *Extravasació*, *extravasat*, V. *vas* *Extravenar-se*, V. *vena* *Extraversió*, V. *vessar* *Extraviar*, *extraviat*, V. *via* *Extrem*, *extremadament*, *extremal*, *extremament*, *extremer*, *extremat*, *extremaunciador*, *extremaunció*, *extremer*, *extremera*, *extremista*, *extremitat*, *extremitud*, *extremós*, *extremositat*, *extremunciar*, *extremunció*, V. *extra* *Extret*, *extreure*, V. *treure* *Extrinsec*, V. *extra* *Exuberància*, V. *exuberant*